

KITEKINTÉS

A Mezőgazdasági Könyvtárosok és Dokumentalisták Nemzetközi Szövetsége

Herpay Balázsné

Az új eredményekről minél gyorsabban kell ismereteket szerezni és azokat minél gyorsabban az érdekeltek számára hozzáférhetővé kell tenni. Ennek a folyamatnak igen fontos tényezői a különböző hordozókon megjelenő ismereteket begyűjtő és szétsugárzó információs, dokumentációs rendszerek és könyvtárak. Ezek azonban csak minél szorosabb, folyamatos kooperációval tudnak a jelen valóságban sikeresen működni. Ez a felismerés volt az alapja annak az elhatározásnak, amely a *Mezőgazdasági Könyvtárosok és Dokumentalisták Nemzetközi Szövetségét (International Association of Agricultural Librarians and Documentalists, továbbiakban IAALD) létrehozta.*

Az IAALD az 1935-ben megszervezett, de a II. Világháború következtében felbomlott Mezőgazdasági Könyvtárosok Nemzetközi Bizottsága (International Committee of Agricultural Librarians) jogutódjaként 1955-ben jött létre a Gent-ben (Belgium) tartott alakuló kongresszusán. Szervezete: a közgyűlés, az elnökség, a 10 tagú Végrehajtó Bizottság, továbbá a Quarterly Bulletin szerkesztősége. Tagjai: a világ minden tájáról van intézményi, testületi (egyesületi) és egyéni tagsága a mezőgazdasági kutatás, fejlesztés, információ, dokumentáció és a könyvtárügy területéről. Jelenleg mintegy 60 országból kb 700 tagja van (testületi tagság is egynek számít).

A közgyűlés, a szövetség legmagasabb fóruma 5 évenként ülésezik, többnyire világkongresszus keretében. Az ülésszakok közötti időben az elnökség és a Végrehajtó Bizottság tagjai (akiket erre a tisztségre a Közgyűlés választ a világkongresszuson) irányítják a munkát. Az elnökség nem rendszeresen, évente többször, a Végrehajtó Bizottság évente rendszeresen tart értekezletet. Ezen kívül – időközönként – különböző témájú és célú regionális konferenciákat és továbbképzéseket is rendez az IAALD. A világkongresszust mindig más országban tartják, általában 2-300 fős részvétellel (Stuttgart 1960, Washington 1965, Párizs 1970, Mexico City 1975, Manila 1980, Ottawa 1985.).

Az IAALD-be bárki beléphet. Akár intézményi, akár egyéni tagságra szert tehet, az aki – a tagsági díj befizetése mellett – elfogadja az Alapszabályban rögzített elveket, valamint igyekszik megvalósítani az egyes kongresszusokon

elfogadott ajánlásokat. Az IAALD-nek alapvető célkitűzése a mezőgazdasági információs, dokumentációs rendszerek, tudományos és fejlesztési intézmények és könyvtárak közötti szorosabb és hatékonyabb együttműködés elősegítése.

Az együttműködés egyik módszere a könyvtárközi kölcsönzés megkönnyítésére és meggyorsítására létrehozott AGLINET rendszer. Lényege megalakulásakor elsősorban az volt, hogy a kereskedelmi forgalomban kevésbé elérhető művek világ-szinten való kölcsönzését megkönnyítse. Ez kiegészült napjainkban a nagy mezőgazdasági számítógépes adatbázisok eredeti anyaga beszerzésének megkönnyítésével. A kölcsönzés alapja az időszakosan átdolgozva megjelenő AGLINET Union List of Serials. E kiadvány előzménye az 1965-ben és 1967-ben megjelent Current Agricultural Serials c. mű volt, amely lényegében az első kurrens nemzetközi lelőhelyjegyzék a mezőgazdaság területén a periodikus kiadványokra vonatkozóan. Igen sokan működtek együtt azért, hogy ez létrejöjjön.

Az IAALD szervezésében készült el a hatvanas években a *World Directory of Agricultural Libraries and Information Centres* (Mezőgazdasági Könyvtárak és Információs Központok Világjegyzéke). Ennek most újabb átdolgozott kiadása jelenik meg. Fontos kiadvány az először 1967-ben kiadott, majd azóta többször átdolgozott és számos nyelvre lefordított *Primer for Agricultural Libraries* (Mezőgazdasági Könyvtárszervezés és Működtetés Alapjai), amely elsősorban a fejlődő országok számára segítség.

Az IAALD nagyjelentőségű tevékenysége a mezőgazdasági adatbázisok – bibliográfiai és referáló orgánumok –, számítógépes rendszerek létrejöttének, működésének, fejlesztésének koordinálása. Nagy szerepe volt az IAALD-nek az AGRIS létrehozásában és fejlesztésében is: vezetőségének és tagságának lelkes szakmai vitája és véleménye nagy segítséget jelentett e szolgáltatás számára.

Utoljára, de nem utolsósorban említtem, hogy az IAALD nemzetközi szinten képviseli a mezőgazdasági dokumentalistákat, könyvtárosokat és információt létrehozó, sőt felhasználó szakembereket, valamint elősegíti ezek munkáját fejlesztési, módszerbeli tevékenységével.

Az IAALD nemzetközi, de még székhellyel sem rendelkező szervezet, így tevékenysége igen kevés bürokráciával jár, de nagyon célravezető. Az elnök Nagy-Britanniából, az első elnökhelyettes az NSZK-ból, a második elnökhelyettes Nagy-Britanniából, a titkár + pénztáros: Hollandiából, a Quarterly Bulletin szerkesztője az Egyesült Államokból való. A VB tagjai Ausztriát, a CABI-t, a FAO-t, a Fülöp-szigeteket, Hollandiát, Kanadát, Nagy-Britanniát, Magyarországot, a Szovjetuniót és az USA-t képviselik.

Az IAALD szervezeti, szakmai, módszerbeli munkáját az előzőekből adódóan főként írásbeliségre alapozza. Alapvető kiadványa, amelyet tagdíj fejében minden tagja megkap – de elő is fizethető – a negyedévenként megjelenő, 1986-ban 31. évfolyamába lépett *Quarterly Bulletin*. Ez a lap tudományos és gyakorlati tanulmányok közzlése mellett vitákat szervez, bemutat egy-egy, tagsága számára fontos intézményt,

tükrözi a szervezet munkáját és életét, valamint a mezőgazdasági információ és könyvtárügy fejlődését, problémáit.

Ezenkívül az utóbbi időben, általában évenként, kapnak a tagok *IAALD News* címmel egy talán leafletként felfogható művet. Ebben az elnök igen személyes és szellemes hangvételben ad tájékoztatást az elmúlt időszak fejleményeiről, így például az utolsó, a 7. Világkongresszusról és annak eredményeiről ismertet. A vezetőség (VB) tagjai, valamint a tagok között igen sűrű és élénk kapcsolat van levelezés, telex, telefon útján.

Az 1985-ben Ottawában tartott világkongresszus témája "Az információ az élelmiszerért" volt. A mintegy 30 előadás a következő csoportosításban hangzott el: A mezőgazdasági információ forrásai; A mezőgazdasági információ szétsugárzása és áramlása; A dokumentumok továbbítása és hozzáférhetősége; Az információ humán vonatkozásai; Korszerű módszerek és technológiák. Az egyes témákat egy-egy 30 perces előadás vezette be, ezeket követték a 10 perces korreferátumok. A kongresszuson igen sok érdekes és értékes ismeret hangzott el, munkájának lényege azonban a jelenleg a mezőgazdaság területén működő három nagy számítógépes adatbázis, a FAO által szervezett AGRIS, a Commonwealth Agricultural Bureaux International (CABI) által készített referálólapok és az USA National Agricultural Library-je által létrehozott AGRICOLA egymáshoz közelítése, valamint az átfedések lehetőség szerinti kiküszöbölése volt. A mezőgazdaságban az egyre szaporodó, jelenleg több mint 350 féle adatbázis létezése ugyanis a munkát egyre áttekinthetlenebbé és nehezebbé teszi, ezért legalább a három legnagyobb adatbázis koordinációja elengedhetetlen. Erre vonatkozóan folytak tárgyalások – és születtek részeredmények – 1986 júniusában Rómában az IAALD VB értekezletén. További, az IAALD munkáját a jelen korszak igényeihez még jobban hozzáigazító javaslatok is elhangzottak ott és nagy vita alakult ki.

A VB határozatainak lényege az, hogy az IAALD az eddigieknél sokkal erősebben nyitni kíván az információval és fejlesztéssel, oktatással foglalkozó szakemberek felé. Munkájában a dokumentáció és könyvtár problémái mellett főleg az utóbbi években a szakmai információ egyre erőteljesebb szerepet kapott, és ennek az IAALD nevének esetleges alcímében, vagy névváltozásában – amely e szervezet image-át megfelelően fejezi ki – is érvényt kell szerezni. Továbbá a szakmai információval, könyv- és folyóiratkiadással, számítógépes feldolgozással, döntéshozókészítéssel stb. foglalkozó szakemberek sokkal szélesebb rétegét és szervezeteit kell ebbe a munkába és aszövetségbe bevonni. A QB minőségét erősen tovább kell fejleszteni, tükrözve az új törekvéseket, ezenkívül ki kell adni egy, az IAALD tevékenységét ismertető kiadványt is.

Az IAALD tevékenysége arra kell, hogy ösztönözzön bennünket magyar szakembereket, hogy az eddigieknél sokkal erőteljesebben célszerű bekapcsolódnunk a Szövetség munkájába. Nem könnyű gazdasági helyzetünkben az ismeretgazdálkodás is nagyon megdrágult és sajnos fontos írásos és különböző hordozókon megjelenő anyagok nehezen hozzáférhetőek. De szakember közösségünk nem hátrálhat meg és

ez is indokolja, hogy nemzetközi tevékenységünket sokkal erőteljesebben végezzük az eddigi, esetenként kényelemszülte módszereket újakkal váltsuk fel. Az IAALD segítséget jelenthet, érdemes dolgozni, sok lehetőséget adhat. Ezért már meg is tettük az első lépéseket, hogy Magyarország intenzívebben bekapcsolódjon munkájába.

A Szövetségnek az AGROINFORM 1967 óta testületi tagja (még a Debreceni Agrártudományi Egyetem Könyvtára tag eddig hazánkból). A Magyar Agrártudományi Egyesület pályázatát az 1990-es világkongresszus rendezésére az ottawai kongresszus elfogadta. Továbbá a tisztségviselők sorába e cikk szerzőjét megválasztották. Így a Szovjetunió képviselője mellett Magyarország a másik szocialista állam, amelynek az IAALD VB-ben tagja van. Szocialista országban először lesz IAALD világkongresszus, ami szintén nem elhanyagolható eredmény. 1988 novemberében megalakult a Világkongresszus Program és Szervező Bizottsága. Az elkövetkező időszakban az érdekelt szakembereket megkeressük és felkérjük e munkákban való részvételre, számítva valamennyiük segítségére és együttműködésére.

NEMZETKÖZI KÖNYVTÁRKÖZI KÖLCSÖNZÉSI programot szervezett három éves időszakra az Európai Közösségek Bizottsága. Az erre vonatkozó új gépi szabványnak (x.400), azon belül a bibliográfiai azonosításra és az igénylések kezelésére vonatkozó előírásoknak a gyakorlati alkalmazását próbálják ki, három ország egy-egy nagy könyvtári rendszerének az együttműködésével. Hollandiából a PICA, Franciaországból a SUNIST/DB MIST, Nagy-Britanniából a LASER (a londoni és délkelet-angliai régió) vesz részt a kísérletben. (National Library News, Canada, 1989. márc.-ápr.)